

آواز در باران

حال و هوای پردیس ملت در آخرین روزهای برگزاری جشنواره

رسانه کارگردانان

جایزه‌ای به نام ساموئل

علیرضا محمودی

اگر انجمن کارگردانان ایران بخواهد جایزه‌ای طراحی کند و هر سال به یک کارگردان ایرانی که در توسعه این حرفه قدمی برداشته است، بدهد، بهترین پیشنهاد برای نام این جایزه ساموئل خاچیکیان است. بدون شک از بی‌معرفی تاریخی ماست که نام و یاد خاچیکیان را زنده نگه نمی‌داریم. هیچ‌کسی در تاریخ سینمای ایران به اندازه کارگردان چهارراه حوادث برگردن حرفه کارگردانی سینمای ایران حق ندارد؛ حقی که هرگز ادا نشده است. کافی است راهی فیلم‌خانه ملی ایران شوید و روی میز مویلا تعدادی از فهرست نه چندان پر تعداد فیلم‌های ایرانی موجود ساخته شده بین سال‌های ۱۳۲۷ تا ۱۳۳۳ را تماشا کنید. این فیلم‌ها بیش از هر توصیفی تئاترهای فیلم‌شده‌ای هستند که به جای صحنه تماشاخانه‌های تهران در محیط‌های داخلی و خارجی شهر فیلمبرداری شده‌اند. مهم‌ترین ویژگی این فیلم‌ها که زیبایی شناسی تئاتری درباره آنها را مستتر می‌کند، نداشتن نگرش سینمایی به موضوع است. طبیعی بود که سینمای ایران در سال‌های ابتدای حیات خود از هنرمندان تئاتر استفاده کند و طبیعی‌تر این بود که محصول کار کارگردانان تئاتر در سینما فیلم تئاتری شود. اما درباره ساموئل خاچیکیان با اینکه نویسنده و کارگردان کلوب تئاتر ارامنه بود، به شکل دیگری رقم خورد. کارنامه ساموئل خاچیکیان کارنامه همه اولین‌های کارگردانی در سینمای ایران است. هر چیزی که در صنعت سینمای ایران باعث مباحثات کارگردانان فارسی است ابتدا با ساموئل رقم خورده است. این میزان اهمیت در هر حرفه‌ای و هر شغلی اگر به فراموشی منتهی شود، بدون شک نماد و نشانه‌ای از بی‌پشتوانه بودن نسل‌های پی در پی یک حرفه است. وقتی ۴۱ سال بعد از درگذشت مهم‌ترین و مؤثرترین چهره آن حرفه هیچ‌کس به هیچ بهانه‌ای یادی از او نمی‌کند. خواربارفروشان تهرانی همه سعی می‌کنند در تابلوی مغازه خود اتصالشان به نخستین خواربارفروش تهران را پسادآوری کنند. کارگردانان ایرانی هرگز به روی خود نمی‌آورند که میراثی که امروز در دست آنهاست، زمانی اسمی بود بالای همه اسم‌ها. او نخستین نامی بود که به این حرفه برانندگی داد. یک جایزه به نامش کمترین کار است.

عکس نوشت

به یاد علی معلم

منتقد فقید، علی معلم یکی از نمادهای مطبوعات سینمای ایران هنگام برگزاری جشنواره فیلم فجر بود. درگذشت ناگهانی صاحب امتیاز، مدیر مسئول و سردبیر مجله دنیای تصویر باعث شد که سینمای رسانه‌ها برای همیشه از حضور پر شور و همیشگی این چهره دوست‌داشتنی مطبوعات بی‌نصیب شود. این عکس را عکاس روزنامه همشهری ۱۷ سال پیش هنگام برگزاری بیست و هفتمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر و در زمان برگزاری جلسه مطبوعاتی فیلم زادبوم ساخته ابوالحسن داودی برداشته است. در این عکس علاوه بر علی معلم، بیتا منصوری مدیر تولید فیلم، داودی کارگردان فیلم و مسعود رایگان و رویا تیموریان بازیگران فیلم زادبوم دیده می‌شوند. یاد علی معلم گرامی.

